

Inscenácia o politikovi s ľudskou dimenziou

Maroš M. Bančej | Slovenské národné noviny | 31.03.2018

Divadlo Aréna uvádza novú divadelnú hru nazvanú stručne Dubček.

Alexander Dubček je nesporne jednou z mála slovenských osobností 20. storočia, ktorého meno je známe aj v zahraničí. Zrejme práve toto inšpirovalo vedenie divadla Aréna, aby siahlo po Dubčekovi ako po téme divadelnej hry. Po hrách Dr. Gustáv Husák - väzeň prezidentov, prezident väzňov, Komunizmus a Holokaust napísal Viliam Klimáček na objednávku Divadla Aréna v poradí už štvrtú hru tzv. Občianskeho cyklu, hru s názvom #dubček.

Hneď na úvod odbočím, a to smerom k znaku #, ktorý je súčasťou názvu hry. Ide o takzvaný „hashtag“. Je to forma označenia kľúčového slova a najčastejšie je používaný v informačných systémoch, na sociálnych sieťach a prenesene aj pri manifestáciách a protestoch, ako to ostatne môžeme vidieť práve v týchto dňoch. Na tento znak je citlivá mladá a najmladšia generácia, ktorá sa bežne pohybuje v internetovom prostredí, a pre ktorú je toto prostredie prirodzenou súčasťou života. Tvorcovia predstavenia tak dali najavo, že ide o hru, v ktorej prioritne mladí ľudia predstavujú osobnosť Alexandra Dubčeka svojim vrstovníkom.

POLITIK S ÚSMEVOM

Hru #dubček naštudoval mladý český režisér z Brna Michal Skočovský. Absolvent Janáčkovej akadémie múzických umení má na svojom konte napríklad úspešnú divadelnú adaptáciu bestselleru My deti zo stanice ZOO či inscenáciu Mizantrop, ktorá bola nominovaná na cenu Granouille na festivale francúzskeho divadla. Do hry obsadil sebe generačne blízkych hercov - Mateja Marušina, Matúša Kvietika, Juraja Baču, Mariána Chalányho a Alexandru Palatínusovú. Je to napospol nastupujúca herecká generácia s rokom narodenia „plus-mínus“ 1990. Z tohto hľadiska veríme ich úsiliu predstaviť svojim rovesníkom „politika, ktorý sa na rozdiel od vtedajších socialistických potentátov vedel ľudsky usmievať“.

Autor hry Viliam Klimáček odštartoval hru klasickým spôsobom, a to biografickým pohľadom na Dubčeka od jeho narodenia v Uhrovci cez detstvo v ZSSR a prvé kroky v straníckom aparáte po návrate jeho rodiny na Slovensko. Herci sa vteľujú do jednotlivých postáv vcelku organicky, no a Matej Marušin ako Dubček, ktorý má výhodu jednej postavy, vytvoril svojho Dubčeka skôr ako krehkú naivnú postavu, ktorá nenachádza, a vlastne ani nehľadá spôsob, akým by sa účinne vzoprela osudu.

PREZLIEKANIE TRIČIEK

Z predošlého vyplýva, že ostatní herci hrajú viac postáv. Napríklad Brežneva, Novotného, Svobodu a podobne. Herecky „monogamní“ sú aj Juraj Bača v úlohe Husáka a Alexandra Palatínusová ako „rozprávačka“ a tak trochu „ilustračná postava“, ktorá dopĺňa scény premietané na zadné veľkoplošné plátno hereckou akciou. Pokiaľ Husák je v tejto hre uveriteľný „manipulátor“, Brežnev vychádza ako akási „strojová“ postava všeobecného mocenského zla. Keďže herci jednotlivé postavy menia prostredníctvom tričiek s nám už známym znakom, napríklad #brežnev, otvoril si režisér priestor pre dynamické zmeny na inak jednoduchej, priam minimalistickej scéne, ktorú tvorí zopár stolov a stoličiek. Postupne vzrastajúci neporiadok na scéne má symbolizovať chaos, ktorý nastal udalosťami v auguste 1968, a záverečné „upratovanie“ ako keby symbolizovalo uzavretosť jednej z kľúčových dejinných udalostí v slovenskej histórii, a v neposlednom rade aj normalizáciu. Ostatne, práve okupácia Česko-Slovenska, odvečenie protagonistov Pražskej jari do ZSSR a následné „normalizovanie“ sú kľúčovou časťou hry ako takej. Vhodne sú na to využité rôzne divadelné prostriedky, ako napríklad piesne Karla Kryla.

NEDOPOVEDANÝ POLITIK

Divák by prirodzene očakával, že sa tvorcovia hry na záver budú venovať udalostiam po novembri 1989. Tvorcovia sa však tomu viac-menej vyhli. Dubčekov zvláštny osud v rámci „porevolučného“ pohybu, jeho rozpačitá úloha v takzvanej nežnej revolúcii a napokon jeho tragická smrť obklopená konšpiračnými teóriami si v hre #dubček miesto nenašli. Azda je to tak aj dobre. Čo si však, bohužiaľ, miesto v hre našlo, je náznak politikárčenia v jej úplnom závere. Novinárska generálka sa konala v piatok 16. marca práve dopoludnia v deň, keď boli avizované ďalšie protestné zhromaždenia v Bratislave a v ďalších slovenských mestách, namierené proti súčasnej vládnej koalícii. Dubčekovský pátos „zmeny pomerov“ bol hercami prenesený do súčasnosti, čo nepôsobilo práve najlepšie.